

**Програма фахового заліку при вступі на навчання за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності
К10 Цивільна безпека (освітньо-професійна програма Цивільний захист)
з неспоріднених спеціальностей**

Вступні випробування проводяться з метою:

- перевірки загальних знань, умінь та навичок вступників програмним вимогам;
- виявлення та оцінки рівня навчальних досягнень вступників ;
- оцінки ступеня підготовленості вступників до подальшого навчання в Університеті зі спеціальності К10 “Цивільна безпека” (освітньо-професійна програма “Цивільний захист”) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Завдання фахового заліку полягає у тому, щоб оцінити знання та вміння здобувачів вищої освіти з наступних питань:

- загрози виникнення небезпеки, уражаючих чинників та їх впливу на населення;
- технічні заходи захисту будівель та споруд, населених пунктів, промислових та інших об’єктів від уражаючих чинників джерела надзвичайної ситуації;
- ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій техногенного походження та їх наслідків;
- ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій внаслідок дії небезпечних природних явищ;
- масштаби надзвичайних ситуацій;
- заходи з попередження виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- дії щодо попередження виникнення надзвичайних ситуацій та зменшення рівня вірогідного пошкодження;
- заходи щодо захисту населення і виробничого персоналу від наслідків аварії, катастрофи, стихійного лиха;
- дотримання безпеки та гігієни праці;
- дії щодо попередження виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- управління підрозділами сил цивільного захисту під час ліквідування наслідків надзвичайної ситуації, рятування людей, евакуації матеріальних цінностей;
- захист у разі виникнення надзвичайної ситуації;
- дії з ліквідування наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

НАЗВА РОЗДІЛУ, ТЕМИ	ЗМІСТ
ЄДИНА ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	
Загальні положення реалізації Кодексу цивільного захисту України	– Реалізація положень Кодексу цивільного захисту України. Практичне відпрацювання вимог та положень Кодексу цивільного захисту. – Основні завдання єдиної державної системи цивільного захисту. Загальна структура єдиної державної системи цивільного захисту. – Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту. Основні завдання єдиної державної системи цивільного захисту.
Сили і засоби забезпечення цивільного захисту	– Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту. – Сили цивільного захисту. – Захист населення від надзвичайних ситуацій. – Інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист.
Основні положення реагування на надзвичайні ситуації.	– Запобігання надзвичайним ситуаціям. – Реагування на надзвичайні ситуації. – Навчання осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та рятувальників.
БЕЗПЕКА ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ВИРОБНИЦТВ	
Основні технологічні поняття. Класифікація технологічних процесів	– Основні технологічні поняття. Джерела інформації про технологічні процеси виробництва. – Класифікація основних технологічних процесів та апаратів. – Основні поняття та визначення безпеки виробництв.
Оцінка небезпеки середовища всередині технологічного обладнання	– Небезпека утворення горючого середовища в апаратах з рідинами. – Небезпека утворення горючого середовища в апаратах з газами. – Небезпека утворення горючого середовища в апаратах з пилом та волокнами.
Причини та умови поширення пожежі на виробництві	– Умови поширення пожежі по виробничих приміщеннях і технологічних комунікаціях. – Запобігання поширенню пожежі по виробничих приміщеннях.
НАВЧАННЯ НАСЕЛЕННЯ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	
Загальні положення щодо навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях	– Керівні документи та основні поняття щодо навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. – Загальні засади навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.
Основні заходи у сфері цивільного захисту	– Основні заходи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій. – Основні положення оповіщення та евакуації населення

	при виникненні надзвичайних ситуацій.
РАДІАЦІЙНИЙ, ХІМІЧНИЙ ТА БІОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ	
Розділ 1. Радіаційний захист	
Радіація. Характеристика, властивості, небезпека	– Керівні документи та основні поняття радіаційної небезпеки. – Поняття радіаційна безпека, радіаційна аварія, джерела іонізуючого випромінювання. – Фізична природа та види іонізаційного випромінювання, взаємодія з речовиною. – Одиниці вимірювань іонізаційного випромінювання. – Біологічна дія іонізаційного випромінювання. – Принципи захисту від дії іонізаційного випромінювання. – Основні регламентовані величини
Розділ 2. Хімічний захист	
Загрози та оцінювання ризиків у сфері хімічної безпеки	– Сучасні загрози у сфері хімічної безпеки. – Основні фактори, що впливають на оцінювання ступеня складності реагування на загрозу. – Оцінювання ступеня складності реагування на загрози за їх типами. Ризик. Матриця оцінювання ризиків.
Розділ 3. Біологічний захист	
Загрози та оцінювання ризиків у сфері біологічної безпеки	– Біологічні агенти. – Характеристика, властивості, небезпека. – Категорії небезпеки біологічних агентів за ступенем загрози для населення. – Джерела патогенів. – Характеристика біологічних загроз, оцінка ризиків. – Міжнародне та національне законодавство у сфері біологічної безпеки.
ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ПОЖЕЖ	
Організація ліквідації наслідків НС	– Види аварій, визначення обстановки та порядок проведення розвідки на місці аварії. – Організація реагування під час ліквідації надзвичайних ситуацій. – Основні заходи, які проводяться у зонах виникнення інцидентів.
ПРОФІЛАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	
Основні положення законодавства у сфері цивільної безпеки	– Повноваження урядового органу для здійснення нагляду та контролю за об'єктами. – Основні поняття та визначення класифікації надзвичайних ситуацій. – Нормативно-правове забезпечення безпеки об'єктів господарської діяльності.
Вимоги правил техногенної безпеки на підприємствах та небезпечних територіях	– Забезпечення техногенної безпеки на об'єктах. – Забезпечення техногенної безпеки на небезпечних територіях.

	– Організація заходів техногенної безпеки.
Чинники ураження під час виникнення НС	– Вимоги нормативних документів до визначення чинників ураження: надлишкового тиску вибуху, інтенсивності теплового випромінювання, зони хімічного забруднення і методи їх розрахунку.
Порядок створення матеріальних резервів	– Основні види матеріальних резервів, їх класифікація, порядок накопичення та використання в разі виникнення надзвичайних ситуацій.
Вимоги до проведення евакуації населення у разі загрози виникнення надзвичайних ситуацій	– Вимоги законодавства з організації евакуації на об'єктах та територіях в разі виникнення НС. – Порядок створення та організація діяльності евакуаційних органів.
ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ	
Основи виробничої безпеки	– Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. – Профілактика травматизму та професійних захворювань Санітарно гігієнічні вимоги до планування і розміщення виробничих і допоміжних приміщень – Електробезпека – Вимоги з безпеки праці в підрозділах ДСНС.
ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	
Технологія управління силами та засобами цивільного захисту в умовах надзвичайних ситуацій	– Цивільний захист, основні поняття у сфері цивільного захисту. Визначення, принципи та заходи цивільного захисту. – Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту. – Укриття населення у фондів захисних споруд цивільного захисту та евакуаційні заходи. – Інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист. – Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. – Склад та основні завдання сил цивільного захисту. – Залучення Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення, які утворені відповідно до законів України, для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
Органи управління в надзвичайній ситуації	– Структура системи управління у надзвичайних ситуаціях. – Керівництво, завдання та загальна структура ЄДСЦЗ. – Органи управління та сили цивільного захисту. – Режими функціонування ЄДСЦЗ. – Взаємодія органів управління та сил цивільного захисту. – Функціональна та територіальна підсистеми ЄДС ЦЗ. – Структура органів управління у надзвичайних ситуаціях. – Постійно діючі органи управління у НС. – Координуючі органи управління в НС. Схема організації управління ЦЗ в Україні.

Планування цивільного захисту заходів	– Планування діяльності ЄДСЦЗ. – Плани основних заходів цивільного захисту на рік. – Планування діяльності у сфері цивільного захисту на суб'єкті господарювання. – Інструкція щодо дій персоналу суб'єкта господарювання у разі загрози або виникнення НС. – План реагування на НС. – Варіант структури плану реагування на НС суб'єкта господарювання. – План цивільного захисту на особливий період. – План цивільного захисту підприємства, установи, організації на особливий період.
--	---

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України (від 02.10.2012 р. № 5403-VI).
2. Закон України від 18.01.2001 № 2245-XIV “Про об’єкти підвищеної небезпеки” (із змінами).
3. Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII “Про правовий режим воєнного стану” (із змінами).
4. Закон України від 06.04.2000 № 1644-III “Про перевезення небезпечних вантажів” (із змінами).
5. Закон України від 05.04.2001 № 2344-III “Про автомобільний транспорт” (із змінами).
6. Закон України від 15.07.2021 № 1686-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо об’єктів підвищеної небезпеки”.
7. Закон України від 05.04.2007 № 877-V “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” (із змінами).
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.10.2022 № 1030 “Деякі питання ідентифікації об’єктів підвищеної небезпеки”.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 6 “Про затвердження переліку об’єктів, що належать суб’єктам господарювання, проектування яких здійснюється з урахуванням вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту” (із змінами).
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 443 “Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту” (із змінами).
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444 “Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях” (із змінами).
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 № 593 “Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу” (із змінами).
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013 № 787 “Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту”.
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11 “Положення про єдину державну систему цивільного захисту” (із змінами).
15. Наказ МНС України від 07.06.2011 № 587 “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах”.
16. Наказ МВС України від 29.11.2019 № 1000 “Про затвердження Методики прогнозування наслідків викиду (виліву) небезпечних хімічних речовин під час аварій на хімічно небезпечних об’єктах і транспорті”.

17. Наказ МВС від 30.12.2014 р. № 1417 “Правила пожежної безпеки в Україні” (із змінами).

18. Наказ МВС від 05.11.2018 № 879 “Правила техногенної безпеки”.

19. Наказ МВС України від 16.10.2018 № 835 “Про затвердження Типового положення про територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності”.

20. Наказ МВС України від 28.11.2019 № 991 “Про затвердження Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту”.

21. Наказ МВС від 05.12.2019 № 1021 “Про затвердження Порядку затвердження програм навчання та інструктажів з питань пожежної безпеки, організації та контролю за їх виконанням”.

22. Наказ МВС України від 06.02.2017 № 92 “Про затвердження Інструкції з організації перевірок діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо виконання вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту”.

23. Наказ МВС України від 26.05.2020 № 412 “Про затвердження Порядку підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту”.

24. Михайлюк О.П., Олійник В.М., Мозговий Г.О. Теоретичні основи пожежної профілактики технологічних процесів та апаратів. Харків: НУ ЦЗУ, 2004. 407 с.

25. Павлюк Ю.Е., Бабаджанова О.Ф. Пожежна та техногенна безпека основних небезпечних виробництв. Частина 1. Пожежна безпека процесів та апаратів основних небезпечних виробництв / Навчальний посібник. Львів: ЛДУ БЖД, 2008. 231 с.

26. ДСТУ 4758:2007 “Дистанційне зондування землі з космосу, оброблення даних”.

27. ДБН В.1.1-25-2009 “Інженерний захист територій та споруд від підтоплення та затоплення”.

28. ДБН Б. 2.2-12:2019 “Планування та забудова територій”.

29. Підготовка та організація управління в надзвичайних ситуаціях / Р.Т. Ратушний, В.Б. Лоїк, О.Д. Синельников, О.В. Лазаренко, М.О. Довгановський / Навчальний посібник. Львів: ЛДУ БЖД, 2021. 592 с.

30. Підготовка органів управління до дій в надзвичайних ситуаціях / В.Б. Лоїк, С.Д. Синельников, Р.С. Яковчук, О.В. Лазаренко. Навчальний посібник. Львів: ЛДУ БЖД, 2020. 374 с.

31. Лоїк В.Б. Радіаційний, хімічний та біологічний захист. Частина 1. Хімічний захист: навчальний посібник / В.Б. Лоїк, Р.Т. Ратушний, О.Д. Синельников, М.Л. Довгановський, Р.С. Яковчук. Львів: ЛДУ БЖД, 2022. 688 с.

32. Лоїк В.Б. Радіаційний, хімічний та біологічний захист. Частина 2. Радіаційний захист: навчальний посібник / В.Б. Лоїк, Р.Т. Ратушний, О.Д. Синельніков, М.Л. Довгановський, Р.С. Яковчук, А.Б. Тарнавський. Львів: ЛДУ БЖД, 2022. 576 с.

33. Сукач Ю.Г. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях: практичний посібник / Ю.Г. Сукач, Р.Ю. Сукач, Р.Л. Ткачук, О.Д. Синельніков. Львів: Растр-7, 2021. 260 с.